ELŐSZÓ

Székelyföldi egyetemi hallgatók, mesteri és doktori képzésben résztvevő fiatal szakemberek részvételével szervezte a Pro Agricultura Hargitae Universitas Alapítvány a „**Kreatív programok a székelyföldi helyi fejlesztés szolgálatában**” című tehetséggondozó programot, amelynek célja az volt, hogy a résztvevő fiatal szakemberek újszerű, innovatív helyi fejlesztési programokat dolgozzanak ki egy-egy erre a célra kiválasztott székelyföldi rurális településen. Ezt a szakmai munkát a **Nemzeti Tehetség Program** támogatta (NTP-HTTSZ-M-15-0006).

Az Alapítvány 2013 óta indít a székelyföldi térségben olyan tehetséggondozási programokat, amelyek a még iskolarendszerben lévő, illetve a tanulmányaikat már befejezett fiatalok szakmai tudásának növelésére, kreatív és innovatív képességeik fejlesztésére irányulnak. Ebben a sorozatban 2014-től kezdődően került előtérbe a vidékfejlesztés témaköre. A térségi fejlesztéspolitikai gyakorlatban a helyi adottságok, a helyi értékek ma még csak kis részben hasznosulnak, ezért ezen a téren nagy szükség van újszerű szemléleti-gyakorlati megközelítésekre, innovatív, kreatív helyi fejlesztési programokra. A fiatal szakemberek bevonása azzal az előnnyel járhat, hogy el tudnak tekinteni a rutinoktól, nyitottak az egyedi, kreatív kezdeményezések és megoldások irányába. Első programunkban a témával való foglalkozás módszertana került kialakításra, esettanulmányok készítése keretében. A sorozat második programja a helyi szereplők által sikeresnek tartott fejlesztési programok elemzésével foglalkozott. Az elvégzett munka szerves folytatásának tekinthető sorozatunk harmadik programja, amelynek tartalmát jelen kiadvány anyaga mutatja be.

A felkészítő program során a résztvevők modellszerű, kreatív jellegű helyi fejlesztési programokkal, a programkészítést támogató módszertanokkal ismerkedtek meg, illetve a programötletek kidolgozását támogató térségi vagy lokális jellegű helyzetelemző anyagokkal (a helyi fejlesztés kihívásai és az új vidékfejlesztési paradigma, a helymarketing és településfejlesztés kapcsolata, a településleírás és elemzés szempontrendszerének megismerése, bottom-up típusú helyi fejlesztési programok megismerése stb.). A résztvevők gyakorlati feladata az volt, hogy a szakmai ismeretek, a módszertani útmutató és a terepmunka alapján helyi értékekre és helyi erőforrásokra alapozó – bottom-up típusú – innovatív fejlesztési programokat dolgozzanak ki rurális települések számára. Olyan szempontok kaptak meghatározó szerepet a kidolgozás során, mint a bevonható helyi erőforrások számbavétele, a társadalmi részvétel kereteinek megteremtése, a program társadalmi betagolódásának tervezése és a fenntarthatóság, a program innovatív

szerepének meghatározása. A Szent István Egyetem oktatói, illetve térségi egyetemi oktatók, szakemberek előadásokkal, konzultációs munkával, tutori szerepvállalással támogatták a programban résztvevő fiatalok munkáját. A Program eredményeinek bemutatására nyilvános műhelykonferencia keretében került sor, és ennek nyomán készültek el a programjavaslatokat bemutató anyagok. Amint a kötetben közölt programjavaslatok igazolják, a javaslatok tematikája sokféle fejlesztési területet érint a gasztronómiai programoktól az értékes épületek „élettörténetének" elkészítéséig, a helyi könyvtár közösségfejlesztő térként való működtetésétől a játszóházak kialakításáig, a falugondnokság intézményének kialakításától az újszerű rurális szolgáltatások megszervezéséig.

Az elkészített programjavaslatok innovatív tartalmát három tényező hordozza. Első lépésben az, hogy ezek a programjavaslatok az adott közösség, település jelenlegi működési módjához viszonyítva innovatívak. Ezért nagyon fontos minden programterv kidolgozása során a lokális kontextus alapos ismerete, a helyi társadalom működési módjának értelmezése. Ha a javasolt program lokális „bemérése" helytálló, akkor számítani lehet arra, hogy kivitelezés esetén a helyi társadalom működésében strukturális változást generál. Második lépésben innovatív tartalmat hordoz az is, hogy a programjavaslatok – eltérően a térségben ma tapasztalt gyakorlattól – a fejlesztési folyamat minden fázisára kiterjednek, belefoglalva a tervezésbe olyan szempontokat is, mint az innovatív tartalom körvonalazása, a társadalmi részvétel vagy a társadalmi beágyazottság kérdése. Nem utolsósorban innovatív tartalmat hordoz a programjavaslatok mögött álló szemléleti-módszertani keret, amely a helyi értékekre, endogén adottságokra alapozó, bottom-up típusú programok társadalmi szerepét helyezi előtérbe, és ehhez kapcsoltan a helyi fejlesztési gyakorlat térségi újrapozícionálását javasolja.

Természetesen egy ilyen kisléptékű, rövid lefutású program elsősorban arra lehet alkalmas, hogy szakmai tematizációs anyagai, módszertani vonatkozásai, programjavaslatai révén előtérbe hozza a váltás melletti érveket, illetve azokat a gyakorlati és módszertani szempontokat, amelyek mentén az újrapozícionálás szakmailag elgondolható. A program anyagaiból készült kiadvány célja az, hogy a munka során szerzett szakmai tapasztalatok eljuthassanak a helyi fejlesztés szakmai és intézményi szereplőinek minél szélesebb köréhez. A program szervezői és a kötet szerkesztői ezúton is köszönik az oktatók és a fiatal szakemberek segítőkész és értékes közreműködését.

Csíkszereda, 2016. június

A szerkesztők